



היום לפני- יולי 1948

כיבוש לוד

הערים לוד ורמלה נכבשו כחלק מ"מבצע דני" (מבצע לרל"ר-לוד, רמלה, לטרון ורמאללה, להרחבת השליטה בפרוזדור ירושלים), בקרבות "עשרת הימים". לוד נכבשה ע"י הגדוד השלישי של הפלמ"ח מחטיבת יפתח, בפיקודו של מולה כהן וגדוד 89 (של חטיבה 8, "חטיבת הזקן") בפיקודו של משה דיין.



לוחמי הגדוד השלישי בלוד. התמונה מופיעה ב"אוצר תמונות הפלמ"ח" באלבום השלישי של הכשרות הגדוד השלישי.

תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -

הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחננו



תמונת החודש



דבר המשורר



קטע מתיאורו של שמריהו גוטמן את כיבוש העיר לוד

תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -

הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחנו



תמונת החודש



דבר המשורר

"...קרוב לשקיעה יצאה שיירת אוטובוסים מדניילה ועמה תוספת כוח לעזרה. אף אני יצאתי עמם לטפל בענייני האוכלוסייה הערבית. באפלולית הערב ראינו בעיר אלפי תושבים נוהרים בדממה עצורה אל המסגד והכנסייה כדי להסגיר את עצמם. בוגרים, ילדים וזקנים, נשים וצעירים המו ברחובות - אלפי אדם. הם הוכנסו לשני בנייני הענק הללו ולפי השערתנו כבר התרכזו שם למעלה מ-15 אלף נפש, לחוצים, צפופים ודחוקים בפנים. מה אפוא לעשות עמם? כיצד להשתלט על ים-האדם הסוער והמסוער בכניעתו?

העיר עצמה לא הייתה עדיין בדינו. חרד חרדנו שנאבד וניבלע בתוך המון זה ופשוט מן הנמנע יהיה להילחם. עדיין לא היה ברור לנו אם זו באמת כניעה או רק כניעה מדומה היא... אלפי אנשים מסרו עצמם לשבי והמערכה טרם נגמרה. אין לדעת כיצד ייגמר הדבר ומחר בבוקר אין לנו מזון בשביל אלפים אלה שברשותנו. לא קם עוד ולא יכול היה לקום מנגנון שיטפל באלפי השבויים... במהירות הבזק החלטנו לשחרר חלק מן הנצורים ולשלוח אותם העירה, לביתם. הושלך הס, ובכל הפינות הודיעו ברמה: נשים וילדים - הביתה!

...

למראה המוני הגולים בני ערב עלה בלב זכר גלות ישראלית. הערבים אמנם לא היו שלולים בשלשלאות, הם לא נעקרו בכוח, הם לא הובלו למחנות הסגר. הפעם הלכו מרצונם אל בני עמם מתוך פחד להישאר בחזית, אבל גורלם היה גורל גלות. לאור יקוד השקיעה והדמדומים הפושטים ריחפה השאלה: היש עמם ירמיהו שלהם הצועד בעקבי הגולים, בוכה ומקנן את קינת אסונם וקלונם?"

מתוך: **לוד יוצאת לגולה**, שמריהו גוטמן, נובמבר 1948

שמריהו גוטמן היה מפקד המחלקה הערבית בפלמ"ח, עם כיבוש לוד הפך למושל הצבאי של העיר. גוטמן היה הראשון לערוך בשנת 1942 סמינר של "הנוער העובד" ושל "המחנות העולים" בפסגת מצדה. מאז המשיך בחייו לחקור את מצדה והקים את המשלחת הארכיאולוגית הראשונה למצדה.



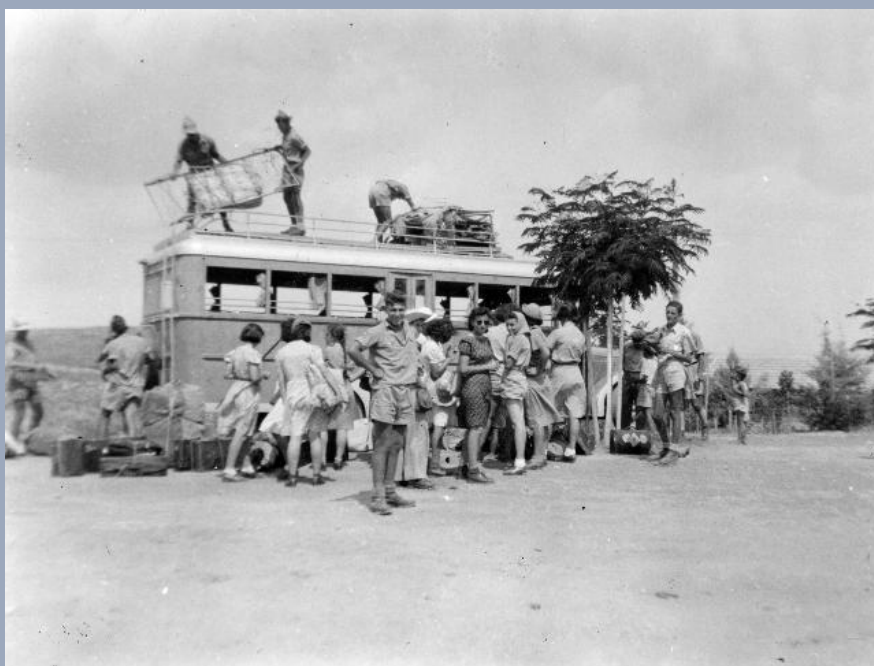


היום לפני-אוגוסט 1944

בית-קשת עולה על הקרקע

בית-קשת, הקיבוץ הראשון של הפלמ"ח הוקם ע"י בוגרי פלוגה א' של הפלמ"ח ויוצאי תנועת "המחנות העולים". הקיבוץ עלה על הקרקע ב 15.8.1944 למרגלות הר תבור שבגליל התחתון.
 "... בית-קשת קראנו לגרעין כי רצינו שיהיה ביתנו בית גדול פתוח לכל נושאי קשת בישראל."

התארגנות
לקראת העלייה
על הקרקע



"מושב שערה [שדמות דבורה] בלילה.

...המושב פינה הערב את חדר-האוכל לאורחים - לחברי הקבוצה העומדים לעלות מכאן על אדמתם לפנות בוקר. ליד השולחנות מסובים בצפיפות כ-70-80 חבר וחברה. אילולא האסון של מות ברל, [פטירתו של ברל כצנלסון ביום שלפני העלייה, ב14.8.44] איזו שירה הייתה בוקעת פה הלילה. רגש השמחה המרוסן שקפא בלב מבליט עוד יותר את חשיבות המעמד.

עד שעה מאוחרת בלילה נמשכות ההכנות. אחרי חצות הגיעו עוד חברים מיגור ומאשדות. באשמורת הראשונה החבריא עודנה תפושה תנומה לידה חבילות ערמות מיטלטלין, צרורות ארוזים איך-שהוא בשקים בלים, בתיבות ובארגזים רעועים, חבושים בחבלים - מה אכפת! את עצמם הביאו לכאן, מוכשרים לכול, מוכנים לכול

תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -

הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחנו



תמונת החודש



דבר המשורר



תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -

הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחננו



תמונת החודש



דבר המשורר

- עולים לבנות נקודה בגליל.

[...] עוד עיני נעוצות בטרקטור, והעבודה כבר נתארגנה חיש מהר. במה עסוקות הבחורות שם בקצה החלקה? מקוששות הן קוצים, מבעירות אש, נושאות פחים כבדים, מבעירות עמודים, מה התכונה? את המוטות לגדר התיל הן מתקינות, מחממות את הזפת, טובלות בה את העמודים - עבודה קשה והיא נעשית על ידן. שתיים נתקלו בקן צרעות וכבר הן משמידות אותו. אחת נעקצה, רק רגע נרעדו פניה, והיא ממשיכה בעבודה.

והבחורים כפופים על הבורות, אבני בזלת נעקרות גושים גושים, מועפות גבוה גבוה, מורמים מכושים, מעדרים, טוריות, אתים, מוטות. נפתחים בורות מכל העברים - עוד מעט וגדר התיל תוקם. שלא כרגיל בעלייה על קרקע נמשכת

העבודה ללא צהלה ושמחה, ללא צלילי שירה, ללא שיחה ערה. האווירה רוויה רחשי

יגון על האסון שקרה לתנועה.

דמומים הבחורים, מרוכזים

בתוכם, אך העובדה שוטפת,

מתקדמת, נעשית כאילו

מאליה, ללא מאמץ, על נקלה.

[...] שעת המפקד הגיעה, השתררה דממה, דממת אבל לזכרו של ברל. הונף הדגל

ומיד הורד לחצי התורן, הושמעו דברי אזכרה, נקראים דבריו של ברל עצמו אל

הנוער, אל הדור; קטעים מדבריו לדרך תגובתנו על השערים הנעולים. נוקב הכאב

עד תהום הנפש לשמע דבריו התובעים, המעודדים, כשהם יוצאים לא מפיו, וקולו

עוד חי באוזנינו, עוד הצלילים חיים באוויר.

עם סיום הדברים צונחים החברים על האדמה בדומייה כבדה - סמל לשיבת

'שבעה', אות לאבל אחים."

רחל ינאית בן-צבי.

[מחלוצות העלייה השנייה, ממפקדות ארגון "ההגנה", אשתו של יצחק בן-צבי

ראש הוועד הלאומי. רחל הייתה אמו של עלי בן-צבי שהיה אחד ממקימי בית-קשת

ונהרג בעת סיור בשדות בית-קשת עם עוד שישה מבחורי הקיבוץ, ב-16.3.1948.]





תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -

הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחנו



תמונת החודש



דבר המשורר

את מכתבו הראשון להוריו ממקום מושבו החדש חתם עלי כך:

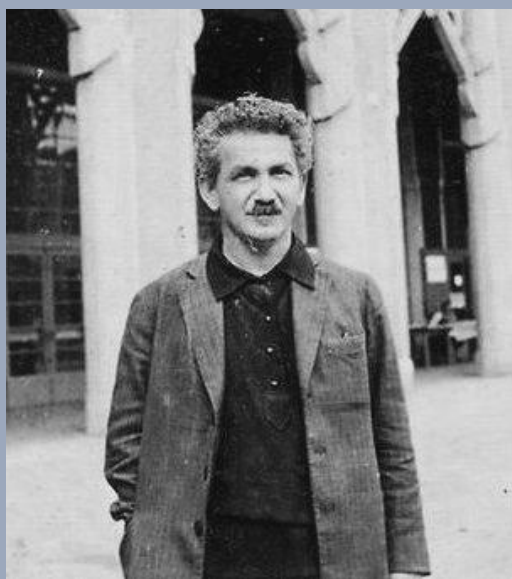
"...אני עייף ומסיים בזה עתה והיו שלום.

ד"ש לכל הקרובים וברכת שנה טובה לכם!

שלכם עלי

כתובתי מעתה:

עלי בן-צבי קבוצת בית-קשת"



"...דומה היה, שכל ארץ-ישראל העובדת יצאה לקראתו. ליד כל ישוב, קטן כגדול, ציפו לשיירה חבריו לדרך זה שלושים וחמש שנים. ותיקי ההתיישבות...לצידם של נערים...הילדים...שהיו בפגרה...בשדות נפסקה העבודה. רק פה ושם נראה מרחוק חקלאי עוסק בהשקאה שאין להפסיקה.

וכאשר עברה השיירה על פניו, ראו המלווים דמות בודדת זוקפת עצמה בלב השדה הריק ועומדת דום עד חלוף המסע על פניה..."

מתוך: ברל, מאת אניטה שפירא

" הנוער רשאי להעז ולשאול שאלות, יש לו רשות לבקש לעצמו נתיבות חדשות אשר לא ידעון הדורות הקודמים." ברל כצנלסון



חדש על המדף



סיפור אהבה ארץ-ישראלי

החודש יצא הספר בעקבות המחזה מאת פנינה גרי. המחזה מספר את סיפור אהבתם של עלי בן צבי ופנינה, ארוסתו.

יומיים אחרי יום השנה לעלייה על הקרקע של חברי בית קשת, הגיעה פנינה לבית הפלמ"ח, כדי לשים עותק במגירתו של עלי בחדר הנופלים. התזמון היה מקרי לחלוטין.

סיפור אהבה ארץ-ישראלי / פנינה גרי

אזרחי צה"ל, 3, 2, 1
אזרחי הפלמ"ח, 3, 2, 1
אזרחי, 3, 2, 1
אזרחי, 3, 2, 1

10.8.15'

תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -

הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחננו



תמונת החודש



דבר המשורר

כשולחננו

פרס יוסי הראל



ב-1.7.15, למלאת 68 שנים לפרשת "אקסודוס" / "יציאת אירופה תש"ז" הוענק "פרס יוסי הראל". בפרסים זכו יוצרים ויוצרות בתחומי ההעפלה, העלייה והקליטה. הייתה זו הפעם הראשונה לחלוקת הפרס ומעתה יחולק מידי שנה.



כנס הפלמ"ח
בסימן 57 שנה להקמתו

תוכן עניינים



- היום לפני - כיבוש לוד ❖
- היום לפני - הקמת בית-קשת ❖
- חדש על המדף ❖
- משולחננו ❖
- תמונת החודש ❖
- דבר המשורר

בכנס נכחו נשיא המדינה, ראובן ריבלין, הרמטכ"ל גדי אייזנקוט, ראש העיר תל אביב רון חולדאי וכמובן חברים וחברות הפלמ"ח ובני משפחותיהם.





תכונת החודש



צעדים ראשונים בנמל פמגוסטה בדרך למחנות המעצר



אניית "נחשון-הקסטל" הקרב האחרון במפעל ההעפלה, 28.4.1948

תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -
הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחנו



תמונת החודש



דבר המשורר

ב-16.8.46 פתחו
הבריטים את מחנות
המעצר בקפריסין.
עד הגעת אחרונת
האניות, "נחשון-
הקסטל", נשלחו 52
אלף מעפילים
לקפריסין, ב-39
אניות.



דבר המשורר ההתבוננות היא / חיים גורי

מה נעשה בכל זכרונותינו.
רצוי שנינוחו בשלום על משכבם.
לטובתנו.

אף השותקים יעלו ויבואו,
והמגרשים ועורכי הגלות יבואו.
והמקטרים הכרוניים יבואו
ומפספסי ההזדמנות גם הם יבואו.
וכל נטוש יפקד וכל דחוי יזכר.
אני העד, לצערי. אני ולא אחר.

וגם הנספרים ההם, שיצאה להם הדומיה,
יצאו מהסליקים וממרתפי העלוטים
כשגירי היה הזה.
והמתים יעלו באוב העינדורי מארץ המתים.
גם הם ישובו אלי,
ויהיו אתי, ליפי ולאללי!

ואלה ואלה יראו ויראו ואיש את אחיו יפירו,
ויתקעו בפנים ויפלו על צואר, כמו בקנס המחזור,
ובשמחה גדולה ובבכייה גדולה יזכרו ויזכירו.
ואחר כך המכאיבים יבואו,
ויחזכו בצפוי.

תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -
הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחנו



תמונת החודש



דבר המשורר



תוכן עניינים

היום לפני - כיבוש לוד



היום לפני -

הקמת בית-קשת



חדש על המדף



משולחנו



תמונת החודש



דבר המשורר

אלה החוזרים כְּתָפֵי עַל כָּל שְׂבָקִשְׁתִּי לִשְׂכַח.
וְגַם עַדִּי הַמֶּלֶךְ יִצְחָק.
אלה יִקְרְבוּ יוֹמָם וְאֵלֶּה יָנוּעוּ לַיְלָה,
בַּיּוֹם הַהוּא אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.
וּבַיּוֹם הַהוּא כָּל גִּבּוֹרֵי אֲמִיּוֹצֵי וּמַסְכְּנֵי נַפְשֵׁי
יֵאוּרוּ בְּעֵז וּבְתַפְאֶרֶת.
וּבַיּוֹם הַהוּא כָּל יִרְאֵי וּמַפְסְדֵי, וּמַפְקִשְׁשֵׁי הַנְּסוּגִים מִגִּשְׁת
יִגִּיחוּ מִחֲשֻׁכַת חֹצֵר הַמִּטְרָה,
לְתַפֵּס, מִזְכֶּרֶת עֶוֹן, אֶת מְקוֹמָם אֲצִלִּי.
לְהַשְׁתַּתֵּף, מִדּוּעַ לֹא, בְּבִיּוֹגְרָפִיָּה שְׁלִי.
וּמִי שֶׁנִּקְרָעוּ לַעֲשָׂרָה קָרְעִים, שְׂבּוּרֵי לֵבִי,
יִקְרְבוּ אֵף הֵם, כִּי לָמָּה יִגְרַע חֵלְקָם.
כִּי הִנֵּה הָאִישׁ הַזֶּה כָּבֵד הוֹלֵךְ, כְּנִרְאָה,
לְהִתְרַחֵק לוֹ, לְהַסְתַּלֵּק מִכָּאן.
זֶהוּ כְּמַעַט הַהִזְדַּמְנוּת הָאֲחֵרוֹנָה לְהִתְרַשֵּׁם, לְהִתְרַאוֹת,
לְהַכִּיר קֶצֶת זֶה אֶת זֶה,
לְהֵאִיר כְּמָה סְתוּמוֹת, לִפְנֵי הַחֹשֶׁךְ הַמְכַסֶּה.

